บทที่ 1
บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมไทยในปัจจุบัน ก้าวเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์อย่างรวดเร็ว ด้วยอิทธิพลของความเจริญก้าวหน้าทางด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อสื่อสาร การคมนาคม เทคโนโลยีสารสนเทศ กระแสทุนนิยม เทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสารหรือแม้กระทั่งเรื่องของการศึกษา อิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์นั้น ทำให้สังคมไทยมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมมากขึ้น สังคมชนบทกลายเป็นสังคมเมือง สังคมการเกษตรได้เปลี่ยนไปเป็นสังคมอุตสาหกรรม มีการแข่งขันทางสังคมสูงขึ้น ประชาชนเข้าสู่ภาวะการบริโภคนิยม วัตถุนิยม ชุมชนท้องถิ่นประสบปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม และวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปการศึกษาก็เป็นอีกมิติหนึ่งที่ต้องยอมรับว่าได้รับผลกระทบจากกระแสดังกล่าว แนวคิดแบบทุนนิยม โลกาภิวัตน์เป็นเหตุปัจจัยหนึ่งที่ผลักดันให้ประชาชนไทยนั้นมีความต้องการในการได้รับบริการด้านการศึกษา เนื่องจาก การศึกษาเป็นเครื่องมือที่ช่วยยกฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม (รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์, 2544) และยังเป็นเครื่องมือสำคัญที่นำมาใช้ในการพัฒนาคนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศ ดังนั้น มนุษย์ทุกคนจำเป็นที่จะต้องได้รับการศึกษาและการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ และจะต้องเป็นกระบวนการที่ได้รับอย่างต่อเนื่องไปตลอดชีวิต

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 22 ได้กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ฉะนั้นครูผู้สอนจะต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทจากการเป็นผู้ชี้นำผู้ถ่ายทอดความรู้ไปเป็นผู้ช่วยเหลือส่งเสริมและสนับสนุนผู้เรียนในการแสวงหาความรู้จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ และให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ผู้เรียนเพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้สร้างสรรค์ความรู้ของตนและ ในมาตรา 29 ยังกำหนดให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคลครอบครัวชุมชนองค์กรชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอกชนองค์กรเอกชนองค์กรวิชาชีพสถาบันศาสนาสถานประกอบการและสถาบันทางสังคมอื่นส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชนเพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรมมีการแสวงหาความรู้ข้อมูลข่าวสารและรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆเพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการรวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน

ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดจุดมุ่งหมาย ซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้ คือ มีความรู้เป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง และความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ มีทักษะและศักยภาพในการจัดการ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี ได้เหมาะสมกับสถานการณ์ มีทักษะในการดำเนินชีวิต ซึ่งหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 มีแนวทางการจัดการศึกษาซึ่งเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นได้เข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษามากขึ้น ใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นของตนเอง และเชิญผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้รู้ในท้องถิ่นมาช่วยในการจัดการเรียนการสอนได้ ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาเรียนรู้สิ่งที่สัมพันธ์กับชีวิตจริงของตนเองและท้องถิ่นในบริบทต่างๆ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนรู้จักท้องถิ่นของตนเองมากขึ้น เกิดความภาคภูมิใจ ความรักและความผูกพันกับท้องถิ่น มีความสามารถในการคิด จัดการแก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ ทั้งเกี่ยวกับตนเอง อาชีพการงาน และการพัฒนาสังคม (กรมวิชาการ, 2545, หน้า 2)

ในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความคาดหวังว่า ผู้เรียนจะมีเจตคติที่ดีต่อภาษาอังกฤษ สามารถใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ แสวงหาความรู้ ประกอบสัมมาอาชีพ และศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวและวัฒนธรรมของประชาคมโลก สามารถถ่ายทอดความคิด และวัฒนธรรมไทยไปยังสังคมโลกได้อย่างสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับ มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สกศ.) มาตรฐานด้านผู้เรียนมาตรฐานที่ 7 คือ เห็นคุณค่าและภูมิปัญญาไทย ศิลปะและวัฒนธรรมที่ดีงามของไทย มีตัวบ่งชี้กำหนดไว้ ดังนี้ คือ รู้จักท้องถิ่น รัก และร่วมพัฒนาท้องถิ่นของตน มีความรู้ความเข้าใจในภูมิปัญญาไทย โดยเฉพาะภูมิปัญญาท้องถิ่นและนำมาใช้ได้ ชื่นชมและสืบสานศิลปะวัฒนธรรมและประเพณีที่ดีงามของท้องถิ่นและของไทย มาตรฐานที่ 17 มีการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตร และความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น มีตัวบ่งชี้กำหนดไว้ดังนี้ พัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและความต้องการของท้องถิ่น โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม มีการจัดแนวการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรความต้องการของผู้เรียน ท้องถิ่นและการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม ให้สามารถเชื่อมโยงแก้ปัญหาท้องถิ่นได้ และนำไปปฏิบัติจริง และมาตรฐานที่ 18 คือ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีตัวบ่งชี้ได้แก่ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยี และสิ่งที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

จังหวัดเชียงใหม่ เป็นจังหวัดที่มีความสำคัญในด้านการท่องเที่ยว เศรษฐกิจ และการลงทุน อีกทั้งยังมีแหล่งท่องเที่ยวและวัฒนธรรมมากมาย ไม่ว่าจะเป็นภาษาท้องถิ่น การแต่งกาย ประเพณีต่างๆ ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวแตกต่างกับจังหวัดอื่น ๆ แต่จากการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาที่พบในชุมชนป่าเป้า ชุมชนอุ่นอารี และชุมชนวัดกู่เต้า ซึ่งเป็นชุมชนที่อยู่ในแขวงนครพิงค์ พบว่า จากการที่มีประชากรแฝงที่เดินทางเข้ามาประกอบอาชีพ นักเรียน นักศึกษา นักท่องเที่ยว แรงงานต่างด้าว คนต่างถิ่น ซึ่งเป็นประชากรที่เข้ามาใช้บริการสาธารณะด้านต่างๆ ภายในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ทำให้เกิดปัญหาในการอยู่ร่วมกันของคนในชุมชน เนื่องจากมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ปัญหาคนต่างด้าว ซึ่งมีประชากรที่เป็นชาวไทยใหญ่ และลาหู่ จำนวนมากกว่าคนท้องถิ่น ก่อให้เกิดปัญหายาเสพติด ลักขโมย ทะเลาะวิวาท นอกจากนั้น อัตลักษณ์ของชุมชนได้ถูกกลืนโดยวัฒนธรรมต่างด้าว เช่น ประเพณีของไทยใหญ่ต่างๆ การละเล่น ดนตรีพื้นเมืองได้ถูกละเลย ไม่มีผู้สานต่อวัฒนธรรม

การลงศึกษาพื้นที่ในแขวงนครพิงค์จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อศึกษาความต้องการของชุมชน พบว่าชุมชนที่อยู่ในแขวงนครพิงค์มีความหลากหลายทางบริบท มีปัจจัยเอื้อที่เหมาะสมอย่างยิ่งต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของชุมชนเพื่อจะได้ใช้หลักสูตรท้องถิ่นเป็นสื่อในการถ่ายทอดให้คนในชุมชนได้เข้าใจวิถีชีวิตของตนเอง การอยู่ร่วม กันกับผู้อื่นในชุมชน และสังคมอย่างมีความสุข นอกจากนี้ยังจะเป็นการเสริมสร้างความมั่นคงด้านการอาชีพให้กับชุมชน รวมทั้งเป็นการช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวในท้องถิ่นผ่านกระบวนการการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นด้วย

การที่เยาวชนในจังหวัดเชียงใหม่ได้เรียนรู้เรื่องราว วิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณีในท้องถิ่นของตนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากการ ได้เรียนรู้เรื่องราวที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่น และวัฒนธรรม จะส่งผลให้เยาวชนเกิดสำนึกรักท้องถิ่น เกิดความผูกพัน ภาคภูมิใจในวัฒนธรรม และอยากพัฒนาท้องถิ่นของตน อันจะนำไปสู่ความมั่นคงของชุมชนได้ ดังที่ ยุพิน บุญญานาม (2544, หน้า 55) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องจังหวัดระยอง กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งพบว่า หลังจากการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่นแล้ว ผู้เรียนเกิดความรัก ความภาคภูมิใจต่อท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ นันท์นภัส ศิริเขตต์ (2546) ที่ได้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นโดยใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านในกลุ่มโรงเรียนยั้งเมิน สำนักงานการประถมศึกษา อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งพบว่าผลงานของนักเรียน พฤติกรรมความตั้งใจในการปฏิบัติงาน และคะแนนเฉลี่ยผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดี

นักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียนการสอนโดยใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน และบุคลากรภูมิปัญญาชาวบ้านมีความภาคภูมิใจ พึงพอใจที่มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้

ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ โดยใช้เนื้อหาเกี่ยวกับท้องถิ่นจึงสามารถช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านความรู้และเจตคติ ทำให้ผู้เรียนเคความตระหนักถึงความสำคัญในวัฒนธรรม อัตลักษณ์ของท้องถิ่นตนเอง อีกทั้งยังได้เรียนรู้และพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถถ่ายทอด หรือถ่ายโอนความรู้ให้กับคนในวัฒนธรรมอื่นๆ ได้รับรู้เรื่องราวและสังคมของตนเอง

จากเหตุผลที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะสร้างหน่วยการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ โดยการบูรณาการวิถีชีวิต อัตลักษณ์ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ของชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่ ทั้งด้านสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ศาสนา ความเชื่อ ดนตรีและการแสดงพื้นเมือง ขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชนในแขวงนครพิงค์เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาการศึกษาให้แก่เยาวชนในระบบโรงเรียน ให้เกิดความมั่นคง มีความตระหนักรู้ และเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชน เพื่อเป็นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นให้ดำรงอยู่สืบไป

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อสร้างหน่วยการเรียนรู้ที่เป็นการบูรณาการวิถีชีวิตอัตลักษณ์ ความหลากหลายทางวัฒนธรรมสำหรับเยาวชนที่กำลังศึกษาในระบบโรงเรียน ในจังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อพัฒนาศักยภาพทางการศึกษาของเยาวชนในระบบโรงเรียน
3. เพื่อสร้างความมั่นคงของเยาวชนที่มาจากหลายวัฒนธรรม ให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข โดยคงอัตลักษณ์ของตนไว้

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้หน่วยการเรียนรู้ที่เป็นการบูรณาการวิถีชีวิตอัตลักษณ์ ความหลากหลายทางวัฒนธรรมสำหรับเยาวชนในระบบโรงเรียน ชุมชนแขวงนครพิงค์จังหวัดเชียงใหม่
2. เยาวชนในระบบโรงเรียนชุมชนแขวงนครพิงค์จังหวัดเชียงใหม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิถีชีวิตอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรมในชุมชนของตนเอง

ทฤษฎี และกรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย

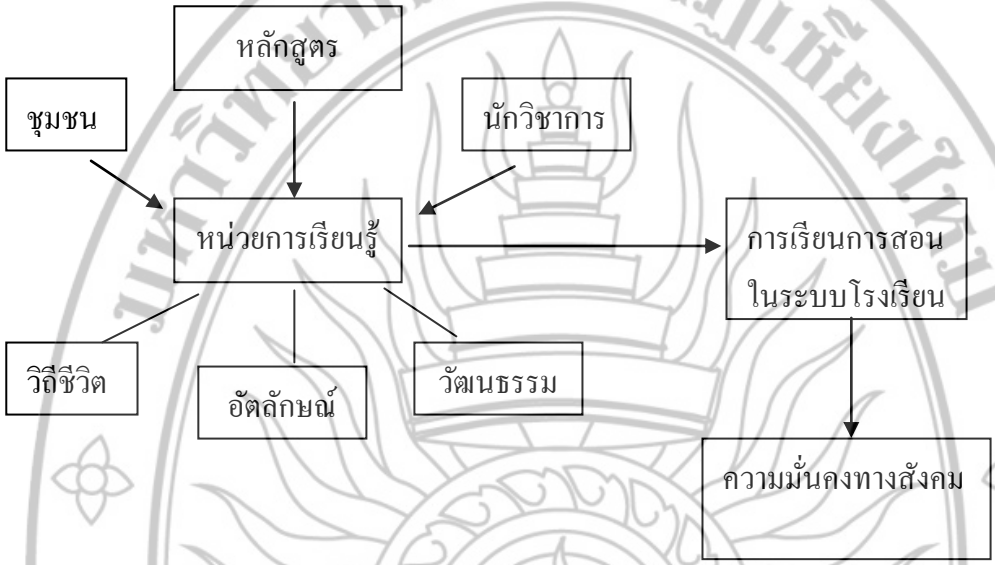

ขอบเขตของการวิจัย

1 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เยาวชนที่กำลังศึกษาในระบบโรงเรียนในแขวงนครพิงค์ จังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา2556 โดยผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลต่างๆ จากผู้ให้ข้อมูลหลัก ดังต่อไปนี้

- ผู้นำชุมชนในแขวงนครพิงค์ ทั้งผู้นำอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ
- ผู้อาวุโสภายในชุมชน ที่ผู้คนในชุมชนให้ความเคารพนับถือ
- ผู้นำกลุ่มต่างๆ ภายในหมู่บ้าน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 1มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตล้านนาช่วงอายุระหว่าง 18 – 25 ปีจำนวน157 คนผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงตามวัตถุประสงค์ (Purposive Sampling) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่เลือกนี้เป็นเยาวชนที่อาศัยอยู่ในชุมชน

ต่างๆ ในแขวงนครพิงค์ มีทั้งประชาชน และพระสงฆ์ ซึ่งจบการศึกษามาจากหลายสถาบันที่มีความแตกต่างกัน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

2.1เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 5หน่วย ที่สร้างขึ้นจากการบูรณาการวิถีชีวิต อัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรมของชุมชมแขวงนครพิงค์ จังหวัดเชียงใหม่

3. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

1) ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้แบบบูรณาการวิถีชีวิตอัตลักษณ์ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม

2) ตัวแปรตาม ได้แก่ ความมั่นคงทางด้านการศึกษา และคุณภาพชีวิตของเยาวชนในระบบโรงเรียน

4. ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยตั้งแต่ เดือนกันยายน 2555 – เดือนตุลาคม 2556 ส่วนระยะเวลาที่ทำการทดลอง คือ ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2556 (พฤษภาคม 2555– ตุลาคม 2556)

5. ขอบเขตด้านสถานที่

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนาอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

นิยามศัพท์เฉพาะ

วิถีชีวิต หมายถึง ความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวันของคนในชุมชนบนพื้นฐานวัฒนธรรมของสังคมเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตของสมาชิกส่วนใหญ่ในชุมชน

อัตลักษณ์ หมายถึง ลักษณะเฉพาะที่แสดงถึงความเป็นตัวตนของชุมชน ซึ่งก่อให้เกิดความมั่นใจความภาคภูมิใจในตนเองของคนในชุมชน เกิดจากการอยู่ร่วมกันการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันของคนในชุมชนก่อให้เกิดเป็นกฎเกณฑ์ระเบียบปฏิบัติธรรมเนียมประเพณีของชุมชนและมีการปฏิบัติสืบต่อกันมาจนเกิดเป็นวัฒนธรรมการดำรงชีวิตของชุมชน

หน่วยการเรียนรู้ หมายถึง บทเรียนภาษาอังกฤษเกี่ยวกับวิถีชีวิต อัตลักษณ์ ความหลากหลายทางวัฒนธรรมในแขวงนครพิงค์ จังหวัดเชียงใหม่จำนวน 5 หน่วย ได้แก่ สถานที่สำคัญ

ทางประวัติศาสตร์ เทศกาลและวัฒนธรรมต่างๆ อาหารพื้นเมือง ศิลปะการแสดง และความเชื่อต่างๆ ในชุมชนแขวงนครพิงค์ จังหวัดเชียงใหม่

ความมั่นคง หมายถึง ความมั่นคงของมนุษย์และสังคมส่วนบุคคลของเยาวชนที่กำลังศึกษาในระบบโรงเรียน แขวงนครพิงค์ จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ ครอบครัว ความมั่นคงส่วนบุคคล การสนับสนุนทางสังคมสังคมและวัฒนธรรมการศึกษา ที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และสุขภาพอนามัย

CHIANG MAI RAJABHAT UNIVERSITY